

PODOBENSTVO O ZLÝCH VINOHRADNÍKOV (27. nedeľa cez rok)

Ježiš povedal veľkňazom a starším ľudu: „Počujte iné podobenstvo: Istý hospodár vysadil vinicu. Obohnal ju plotom, vykopal v nej lis a postavil vežu. Potom ju prenajal vinohradníkom a odcestoval. Keď sa priblížil čas oberačky, poslal k vinohradníkom svojich sluhov, aby prevzali jeho diel úrody. Ale vinohradníci jeho sluhov pochytili; jedného zbili, iného zabili, ďalšieho ukameňovali. Znova poslal iných sluhov, viac ako predtým, ale aj s nimi urobili podobne. Napokon k nim poslal svojho syna, lebo si povedal: „K môjmu synovi budú mať úctu.“ Ale keď vinohradníci zazreli syna, povedali si: „To je dedič. Poďte, zabime ho a jeho dedičstvo bude naše!“ Chytili ho, vyvliekli z vinice a zabili. Keď potom príde pán vinice, čo urobí tým vinohradníkom?“ Odpovedali mu: „Zlých bez milosti zahubí a vinicu prenajme iným vinohradníkom, ktorí mu budú načas odovzdávať úrodu.“ Ježiš im povedal: „Nikdy ste nečítali v Písme: „Kameň, čo stavitelia zavrhlí, stal sa kameňom uholným. To sa stalo na pokyn Pána; vec v našich očiach obdivuhodná.“ Preto vám hovorím: Vám sa Božie kráľovstvo vezme a dá sa národu, ktorý bude prinášať úrodu.“ (Mt 21, 33-43)

Obraz vinice bol pre Židov obľúbeným náboženským symbolom. Samotný Izrael sa považoval za Pánovu vinicu. Bol hrdý na to, že jej zakladateľom a majiteľom je sám Boh. Obraz vinice mnohokrát používali aj proroci, aby poukázali najmä na odklon Izraela od Boha: „*Ja som ťa zasadil sťa vinič šľachtený, ako samé pravé semä. Ako si sa mi zmenil! Vinič spotvorený, cudzí!*“ (Jer 2, 21).

Plot spomenutý v podobenstve je symbolom Zákona. Najhorlivejší v jeho dodržiavaní boli farizeji, príslušníci najprominentnejšieho hnutia obnovy Izraela. Vo svojej horlivosti si však začali myslieť, že iba presným dodržiavaním predpisov a prísnu sebadisciplínou môže človek dosiahnuť spásu. Spása sa pre nich stávala otázkou presne „vypočítateľnou“.

A práve v tomto spočíval problém. Skvele sa dokázali zaobísť bez svojho Pána. Až natoľko mali vinicu za vlastnú, že vzali do svojich rúk aj osud Bohom posielaných prorokov. Čo sa týka syna vlastníka vinice, je tu nápadná podobnosť s trestom pre bohorúhačov, ktorý uvádza Kniha Levitikus. (Lv 24, 14) Aj Ježiš bol veľkňazmi a zákonníkmi odsúdený ako bohorúhač – podobne ako syn z podobenstva aj on bol vyvedený za brány mesta a tam usmrtený.

Tak ako aj v iných biblických prirovnaniach, ani tu evanjelista neprezrádza, čo sa stane s vinicou a vinohradníkmi, ale sa obracia na poslucháčov. Necháva ich vstúpiť do deja a chce, aby oni sami vyslovili úsudok. Jedná v zmysle „*Res tua agitur*“ – „*je to o tebe, týka sa to teba*“. Dáva tým najavo, že nejde iba o fiktívny príbeh, ale o „život“, v ktorom sa človek musí rozhodovať pre Boha alebo proti nemu.

Nakoniec Ježiš cituje známy text o uholnom kameni zo žalmu, ktorý sa spieval ako jasavá pieseň pri vstupe pútnikov do Jeruzalema: „*Kameň, čo stavitelia zavrhlí, stal sa kameňom uholným. To sa stalo na pokyn Pána, vec v našich očiach obdivuhodná!*“ (Ž 118, 22-23) Uholný kameň znamená buď kameň základný, vložený do rohu stavby. Alebo tzv. svorník – kameň uzatvárajúci stavbu, završujúci klenbu. Pre plnšie pochopenie metafory o uholnom kameni je dobré vedieť, že ide o slovnú hračku, keďže v hebrejčine slová *kameň (eben)* a *syn (ha-ben)* znejú veľmi podobne. Táto sa s obľubou používala aj v prvotnej Cirkvi, ako to dokazuje jej výskyt v 1Pt 2, 4-8 alebo v Sk 4, 11.

Keď evanjelista hovorí, že predstaviteľom synagógy bude Božie kráľovstvo odňaté a dané inému národu, použitím jednotného čísla „národ“ dáva tušiť, že sa nejedná o národ v etnickom zmysle slova. V takom prípade by logicky použil množné číslo – pohanské národy, pretože pohania pochádzali z mnohých národov. Jedná sa o národ v duchovnom zmysle – „nový Izrael“, Cirkev ako nový Boží ľud. Takto si podobenstvo vysvetľovali aj prví kresťania.